

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ПРОФЕСІЙНОЇ СФЕРИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ
ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Спеціальності 032 «Історія та археологія»

Кропивницький – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ПРОФЕСІЙНОЇ СФЕРИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ
ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Спеціальності 032 «Історія та археологія»

Затверджено на засіданні кафедри
історії, археології, інформаційної та архівної справи
Протокол № 1 від 29 серпня 2025 року

Кропивницький – 2025

Інформаційні ресурси професійної сфери. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» / Укладачі: Глебова Л. В, Головата О. О., Барабаш В. А. Кропивницький: ЦНТУ. 2025. 46 с.

Рецензенти:

Орлик В. М., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи.

Доренський О.П., кандидат технічних наук, доцент кафедри кібербезпеки та програмного забезпечення.

ЦНТУ 2025

Зміст

Вступ	5
Тематичний план дисципліни «Інформаційні ресурси професійної сфери».....	9
Тематика і план практичних занять та теми рефератів	12
Тестові завдання для перевірки знань.....	20
Перелік питань для підсумкового контролю знань.....	38
Форми контролю.....	40
Рекомендовані джерела інформації	43

Вступ

У системі підготовки бакалаврів галузі знань – 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 «Історія та археологія» освітня компонента «Інформаційні ресурси професійної сфери» є базовою у формуванні комплексу знань і навичок з вдосконалення формування і використання інформаційних ресурсів. Вона має на меті допомогти студенту в оволодінні теорією і практикою роботи з одним із специфічних видів ресурсів суспільства – інформаційними ресурсами. У результаті вивчення даної освітньої компоненти планується отримати фахівця, здатного працювати з інформаційними ресурсами різних видів та різних рівнів складності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити майбутніх фахівців із теоретичними та прикладними проблемами створення, організації, збереження та застосування різноманітних видів інформаційних ресурсів професійної сфери, сформуванню умінь та навички з їх пошуку, аналізу, використання та розробки.

Завдання вивчення дисципліни:

- розгляд стану теоретичних та прикладних проблем застосування і створення інформаційних ресурсів професійної сфери;
- ознайомлення з основними типами класифікації, можливостями та обмеженнями використання різних типів інформаційних ресурсів;
- розкриття ресурсного потенціалу інформаційних систем, що забезпечують створення, розповсюдження, акумулювання, зберігання, архівування, доступ до інформації та знань у будь-яких форматах;
- ознайомлення з основними технологіями та інструментарієм пошуку, аналізу, створення, організації і використання інформаційних ресурсів

Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути такі компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК 12. Знання законодавчих, нормативно-правових, інженерно-технічних та санітарно-гігієнічних основ забезпечення безпечної діяльності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання:

РН4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

РН5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

РН8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

РН14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

PH16. Ідентифікувати, аналізувати та досліджувати небезпечні чинники природнього та техногенного середовищ. Вміти обґрунтовано вибирати пристрої, системи і методи відповідно до майбутнього профілю роботи з попередження виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

PH17. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни

Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна «Інформаційні ресурси професійної сфери» вивчається після засвоєння освітніх компонентів «Вступу до фаху та основ наукових досліджень», «Джерелознавства історії України», «Документознавства та архівознавства».

Обсяг курсу «Інформаційні ресурси професійної сфери»

Лекції	16 годин
Практичні заняття	32 години
Самостійна робота	102 години
Всього:	150 годин
Вид контролю: V семестр – іспит	

Методичні поради до організації самостійної роботи здобувача вищої освіти

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, типовим пакетом контрольних завдань).

Навчальний матеріал передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи здобувача вищої освіти на індивідуальних заняттях. Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою. Самостійна робота студента проводиться за такими *напрямами*:

- підготовка до практичних (семінарських) занять;
- вивчення лекційного матеріалу;
- вивчення теми за підручниками і посібниками;
- опрацювання рекомендованої монографічної літератури та періодики, передбаченої списком літератури;
- виконання самостійної роботи;
- опрацювання програмних питань, що не розглядаються на навчальних заняттях. Цей напрям самостійної роботи студента аналізується та оцінюється як окремий модуль;
- ведення словника;
- підготовка до контрольної роботи;
- підготовка до іспиту.

Оцінка і контроль знань

Оцінка і контроль знань здійснюється за кредитно-модульною системою. Курс складається із двох модулів. Розподіл тем за модулями і розподіл балів за рейтинговою системою наведено нижче.

Поточний контроль знань студентів проводиться шляхом усного та письмового опитування на практичних та лекційних заняттях, шляхом перевірки ведення конспектів і виконання завдань самостійної роботи.

Після вивчення дисципліни здобувачі складають у п'ятому семестрі іспит.

Оцінка виставляється з урахуванням вимог рейтингової системи. За умови систематичної підготовки здобувачів до практичних занять і виконання завдань для самостійної роботи на останньому в семестрі практичному занятті виставляється підсумкова оцінка (за національною шкалою і за шкалою ECTS) в екзаменаційну відомість і залікову книжку.

Тематичний план навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інфосфера гуманітарних наук. Теоретичні і практичні проблеми історичних інформаційних ресурсів

Тема 1. Вступ. Динаміка і склад інформаційних ресурсів суспільства

1. Мета, завдання та зміст навчального курсу «Інформаційні ресурси професійної сфери».

2. Сучасне уявлення про інформацію, інформаційні ресурси та їх склад.

3. Періоди життя джерела інформації.

4. Специфіка гуманітарного знання та його інформаційних ресурсів.

5. Розвиток та динаміка інформаційних ресурсів гуманітарних наук.

6. Діагностика інформаційних ресурсів предметної галузі.

Тема 2. Правові питання інформаційних ресурсів

1. Сучасна концепція побудови інформаційного суспільства.

2. Державна політика у галузі інформаційних ресурсів в Україні.

3. Зарубіжний досвід державної політики у галузі інформаційних ресурсів.

4. Місце та роль інформаційних ресурсів у концептуальних та програмних документах, присвячених інформатизації суспільства (Окінавська хартія, «Пам'ять світу», «Доктрина інформаційної безпеки»).

5. Історичні інформаційні ресурси як об'єкти інтелектуальної власності.

6. Запобігання суспільній та академічній недоброчесності у роботі з інформаційними ресурсами.

7. Законодавчі, нормативно-правові, інженерно-технічні та санітарно-гігієнічні основи забезпечення безпечної роботи з інформаційними ресурсами.

8. Історичні інформаційні ресурси у контексті інформаційної безпеки.

9. Специфіка регулювання питань інформаційних ресурсів в Інтернеті, пов'язана із міждержавним (транскордонним) характером правовідносин.

Тема 3. Національні інформаційні ресурси та їх класифікація, ринок інформаційних ресурсів

1. Національні інформаційні ресурси як феномен величезного обсягу та цінності.

2. Актуальні підходи до опису та класифікації інформаційних ресурсів професійної сфери.

3. Оцінка історичних інформаційних ресурсів: підходи та методики.

4. Світовий та вітчизняний ринок інформаційних ресурсів та послуг.

Тема 4. Основні типи інформаційних ресурсів професійної сфери: загальна характеристика та особливості

1. Основні типи історичних інформаційних ресурсів: загальна характеристика та особливості.

2. Документальні історичні інформаційні ресурси: наукові, науково-популярні, підручники, навчальні посібники, періодичні видання.

3. Бібліографічні, довідково-енциклопедичні, фактографічні, картографічні ресурси.

4. Історичні та історіографічні джерела.

5. Матеріальні об'єкти та речові пам'ятки як історичні інформаційні ресурси.
6. Образотворчі, художні, відео, аудіо-історичні інформаційні ресурси.
7. Поняття про електронні книги та електронні видання. Основні методи підготовки та подання інформації в електронних виданнях.
8. Питання співвідношення поліграфічних та електронних методів подання текстів.

Змістовий модуль 2. Інформаційні ресурси професійної сфери: створення та використання

Тема 5. Історична бібліографія: предмет, завдання, основні етапи розвитку

1. Предмет та завдання та етапи розвитку історичної бібліографії.
2. Розвиток історичної бібліографії XVII-XVIII ст.
3. Історична бібліографія у XIX—початку XX ст.
4. Історична бібліографія у 1920 - 1945 рр.
5. Історична бібліографія після 1945 р.
6. Сучасна типологічна структура історичної бібліографії.
7. Бібліографія історичної літератури, її відповідність потребам історичної науки.

Тема 6. Інформаційні системи та їх ресурси

1. Генеративні, транзитні та термінальні документні системи та їх ресурси. Інформаційний ресурс архівів, музеїв, бібліотек.
2. Організація, зберігання та використання історичних інформаційних ресурсів в інститутах національної пам'яті.
3. Специфічні та унікальні інформаційні ресурси історії.
4. Особливості інформатизації інституцій національної пам'яті.
5. Архівні ресурси України в глобальній інформаційній мережі: види, доступ, перспективи.
6. Базові технології використання і зберігання інформаційних ресурсів в електронних бібліотеках.
7. Інформаційні ресурси органів влади та управління, академічних інститутів, освітніх установ, установ культури та мистецтва, сфери бізнесу, підприємництва, громадської та політичної діяльності.
8. Персональні і суспільні інформаційні ресурси, їх взаємодія.

Тема 7. Пошук історичної інформації в Інтернеті, створення та організація цифрових історичних інформаційних ресурсів

1. Структура глобальної мережі та принципи розбудови інформаційного середовища.
2. Основні технології, методи та інструментарій для пошуку та аналізу цифрових історичних інформаційних ресурсів.
3. Універсальні та спеціалізовані пошукові системи. Інформаційно-пошукова системи Гугл.
4. Стратегія пошуку історичної інформації.
5. Оцінка цифрових історичних інформаційних ресурсів: підходи та методи оцінки.

6. Основні методи та технології проектної роботи зі створення та організації історичних інформаційних ресурсів.

7. Технології та ресурси електронного тексту. Технології інтелектуального та автоматичного опрацювання тексту. Технології архівації інформаційних ресурсів. Структуровані джерела та програмне забезпечення до роботи з таблицями.

8. Інтернет-технології та ресурси. Технологія бази даних.

9. Технічні засоби для створення інформаційних ресурсів, основи веб-розробки.

10. Розробка та реалізація проектів зі створення історичних інформаційних ресурсів.

Тема 8. Дослідницькі ресурси історичної тематики в мережі Інтернет

1. Міжнародні, національні, регіональні, локальні, персональні цифрові інформаційні ресурси.

2. Історико-орієнтовані інформаційні системи та бази даних, мультимедіа продукти як історичні інформаційні ресурси: типологія та класифікація.

3. Інформаційно-комунікаційні системи та соціальні мережі як історичні інформаційні ресурси.

4. Наукові та освітні, програмно-технологічні послуги, хмарні сховища, пошукові системи як історичні інформаційні ресурси.

5. Використання комплексних Інтернет-сервісів в історичних дослідженнях.

6. Геоінформаційні системи: перспективи розвитку.

7. Цифрова археологія.

8. Інформаційний потенціал WEB-ресурсів у нумізматичних дослідженнях

9. Перспективи створення та використання історичних інформаційних ресурсів та розвитку інфосфери.

Тематика і план практичних занять та теми рефератів

Практичне заняття 1. Вступ. Динаміка і склад інформаційних ресурсів суспільства

Теоретичні питання

1. Мета, завдання та зміст навчального курсу «Інформаційні ресурси професійної сфери».
2. Сучасне уявлення про інформацію, інформаційні ресурси та їх склад.
3. Періоди життя джерела інформації.

Практичні завдання

1. Обговорити, як інші дисципліни (історія, архівознавство, інформаційні системи) пов'язані із використанням інформаційних ресурсів.
2. Навести приклад життєвого циклу історичного джерела, наприклад, рукописного документа.
3. Підготувати презентацію «Типи історичних джерел».

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Сучасне уявлення про інформацію: еволюція терміна.
  2. Старіння та актуалізація інформації.
- Література: 3; 4; 11; 12; 21; 22.

Практичне заняття 2. Вступ. Динаміка і склад інформаційних ресурсів суспільства

Теоретичні питання

1. Гуманітарне знання та його інформаційні ресурси.
2. Розвиток та динаміка інформаційних ресурсів гуманітарних наук.
3. Діагностика інформаційних ресурсів предметної галузі.

Практичні завдання

1. Розробити критерії оцінки якості інформаційних ресурсів професійної сфери.
2. Провести аналіз змін у складі інформаційних ресурсів на прикладі різних історичних епох.
3. Написати есе на тему: «Роль історичних інформаційних ресурсів у формуванні сучасного суспільства».

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Історичні інформаційні ресурси як елемент суспільної пам'яті.
  2. Інфосфера гуманітарних наук: зміст та значення для розвитку суспільства.
- Література: 3; 4; 11; 12; 21; 22.

Практичне заняття 3. Правові питання інформаційних ресурсів

Теоретичні питання

1. Сучасна концепція побудови інформаційного суспільства.
2. Державна політика у галузі інформаційних ресурсів в Україні.
3. Зарубіжний досвід державної політики у галузі інформаційних ресурсів.

4. Місце та роль інформаційних ресурсів у концептуальних та програмних документах, присвячених інформатизації суспільства (Окінавська хартія, «Пам'ять світу», «Доктрина інформаційної безпеки»).

Практичні завдання

1. Проаналізувати українське законодавство у сфері захисту історичних інформаційних ресурсів.
2. Дослідити приклади зарубіжних ініціатив, пов'язаних із розвитком інформаційних ресурсів.
3. Розробити пропозиції для вдосконалення правового регулювання використання інформаційних ресурсів.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Інформаційне суспільство: поняття та сутність.
2. Основи державної політики у сфері інформаційних ресурсів: порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду.

Література: 2; 4; 9; 10; 16; 20; 42; 45; 47; 58.

Практичне заняття 4. Правові питання інформаційних ресурсів

Теоретичні питання

1. Історичні інформаційні ресурси у контексті інформаційної безпеки.
2. Законодавчі, нормативно-правові, інженерно-технічні та санітарно-гігієнічні основи забезпечення безпечної роботи з інформаційними ресурсами.
3. Історичні інформаційні ресурси як об'єкти інтелектуальної власності. Запобігання суспільній та академічній недоброчесності у роботі з інформаційними ресурсами.
4. Специфіка регулювання питань інформаційних ресурсів в Інтернеті, пов'язана із міждержавним (транскордонним) характером правовідносин.

Практичні завдання

1. Проаналізувати кейс про порушення авторських прав у сфері наукових досліджень.
2. Розробити рекомендації для підвищення рівня інформаційної безпеки в роботі з історичними ресурсами.
3. Провести аналіз інформаційних загроз для одного з оцифрованих архівів.
4. Дослідити, як транскордонний характер інформаційних ресурсів впливає на їх правовий статус.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Інформаційна безпека професійних ресурсів.
  2. Інтелектуальна власність в історичній науці: виклики цифрової епохи.
- Література: 2; 4; 9; 10; 16; 20; 42; 45; 47; 58.

Практичне заняття 5. Національні інформаційні ресурси та їх класифікація, ринок інформаційних ресурсів

Теоретичні питання

1. Національні інформаційні ресурси як феномен величезного обсягу та цінності.
2. Актуальні підходи до опису та класифікації інформаційних ресурсів професійної сфери.

Практичні завдання

1. Створити модель класифікації національних історичних ресурсів.

2. Проведіть класифікацію історичних інформаційних ресурсів бібліотеки за запропонованими критеріями.

3. Розробіть критерії оцінки цифрової бібліотеки з історичними документами.

4. Складіть опис одного з національних інформаційних ресурсів за стандартами MARC або Dublin Core.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Оцінка історичних інформаційних ресурсів: методологічні аспекти.
Література: 3; 11; 22; 36; 43; 44; 59.

Практичне заняття 6. Національні інформаційні ресурси та їх класифікація, ринок інформаційних ресурсів

Теоретичні питання

1. Ринок інформаційних продуктів і послуг в Україні.
2. Поняття якості та вартості інформаційної продукції та послуг.
3. Світовий ринок інформаційних ресурсів та послуг.

Практичні завдання

1. Запропонуйте критерії оцінки якості та вартості інформаційних продуктів.

2. Проведіть порівняння окремого сегменту українського та світового ринку інформаційних ресурсів, зокрема у сфері історичної освіти чи науки.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Оцінка якості та вартості інформаційних продуктів та послуг
  2. Ринок інформаційних продуктів і послуг в Україні.
  3. Світовий ринок інформаційних продуктів і послуг.
- Література: 3; 11; 22; 36; 43; 44; 59.

Практичне заняття 7. Основні типи інформаційних ресурсів професійної сфери: загальна характеристика та особливості

Теоретичні питання

1. Основні типи історичних інформаційних ресурсів: загальна характеристика та особливості.

2. Документальні історичні інформаційні ресурси: наукові, науково-популярні, підручники, навчальні посібники, періодичні видання.

3. Бібліографічні, довідково-енциклопедичні, фактографічні, картографічні ресурси.

4. Історичні та історіографічні джерела.

5. Матеріальні об'єкти та речові пам'ятки як історичні інформаційні ресурси. Образотворчі, художні, відео, аудіо-історичні інформаційні ресурси.

Практичні завдання

1. Провести аналіз періодичного видання як джерела історичної інформації.

2. Дослідити роль інформаційного ресурсу художньої сфери у відтворенні історичних подій.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Особливості документальних історичних інформаційних ресурсів.

2. Матеріальні об'єкти як джерело історичної інформації.
  3. Картографічні ресурси як інструмент історичних досліджень.
- Література: 5; 7; 36; 37; 38; 61.

Практичне заняття 8. Основні типи інформаційних ресурсів професійної сфери: загальна характеристика та особливості

Теоретичні питання

1. Документальні повнотекстові ресурси з історії. Питання співвідношення поліграфічних та електронних методів подання текстів.
2. Поняття про електронні книги та електронні видання. Технологія підготовки та подання інформації в електронних виданнях.

Практичні завдання

1. Електронні версії періодичних видань та електронні видання. Питання співвідношення поліграфічних та електронних методів подання текстів.
2. Розробити методику використання мультимедійних історичних ресурсів у навчанні.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Поліграфічні та цифрові ресурси: перспективи інтеграції.
2. Мультимедійні ресурси у збереженні історичної спадщини.
3. Культура електронного видання.

Література: 5; 7; 36; 37; 38; 61.

Практичне заняття 9. Історична бібліографія: предмет, завдання, основні етапи розвитку

8. Предмет та завдання та етапи розвитку історичної бібліографії.
9. Розвиток історичної бібліографії XVII-XVIII ст.
10. Історична бібліографія у XIX—початку XX ст.
11. Історична бібліографія у 1920 - 1945 рр.
12. Історична бібліографія після 1945 р.

Практичні завдання

1. Описати, як соціальні та політичні умови вплинули на створення історичної бібліографії. Охарактеризувати відмінності у підходах до опису джерел у різні періоди.
2. Створити бібліографічний список історичної літератури на обрану тему, дотримуючись правил бібліографічного опису.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Основні етапи розвитку історичної бібліографії.
2. Бібліографія історичної літератури як інструмент наукових досліджень.

Література: 12; 13 15; 43; 56; 57.

Практичне заняття 10. Історична бібліографія: предмет, завдання, основні етапи розвитку

1. Сучасна типологічна структура історичної бібліографії.
2. Бібліографія історичної літератури, її відповідність потребам історичної науки.

Практичні завдання

1. Створити тематичну бібліографію на основі сучасних цифрових ресурсів інформаційної системи.
2. Підготувати презентацію «Бібліографічні, реферативні та оглядово-аналітичні документи: види та методика укладання».
3. Дослідити сучасний стан відповідності бібліографічних ресурсів потребам історичної науки.

Теми наукових повідомлень та рефератів

3. Вплив цифрових технологій на бібліографічну діяльність.

Література: 12; 13 15; 43; 56; 57.

Практичне заняття 11. Інформаційні системи та їх ресурси

Теоретичні питання

1. Генеративні, транзитні та термінальні документні системи та їх ресурси. Інформаційний ресурс архівів, музеїв, бібліотек.
2. Організація, зберігання та використання історичних інформаційних ресурсів в інститутах національної пам'яті. Специфічні та унікальні інформаційні ресурси історії.
3. Особливості інформатизації інституцій національної пам'яті.
4. Архівні ресурси України в глобальній інформаційній мережі: види, доступ, перспективи.
5. Базові технології використання і зберігання інформаційних ресурсів в електронних бібліотеках.

Практичні завдання

1. Які основні види та напрямки онлайн-діяльності провідних бібліотек, архівів та музеїв України? Назвіть види інформаційних документів, представлених у роботі бібліотек та музеїв.
2. Схарактеризувати напрямки діяльності одного зі світових інформаційних центрів. У чому виявляється зміна векторів їх діяльності у світлі сучасних викликів і змін?
3. Назвіть міжнародні проекти, які реалізуються бібліотеками, архівними та музейними установами регіону.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Інформатизація архівів та бібліотек: сучасні тенденції.
2. Інформаційні ресурси музеїв: перспективи інтеграції.

Література: 3; 5; 8; 44; 48; 60.

Практичне заняття 12. Інформаційні системи та їх ресурси

Теоретичні питання

1. Інформаційні ресурси органів влади та управління, академічних інститутів, освітніх установ, установ культури та мистецтва, сфери бізнесу, підприємництва, громадської та політичної діяльності.
2. Персональні і суспільні інформаційні ресурси, їх взаємодія.

Практичні завдання

1. Вивчити, які ресурси пропонує найближчий університет або науковий інститут. Визначити їхню роль у професійній діяльності історика.
2. Навести приклади використання приватних архівів у публічних наукових дослідженнях.
3. Публікація матеріалу в репозитарії (електронному архіві) ЦНТУ.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Особливості використання інформаційних ресурсів органів влади в історичних дослідженнях.

Література: 3; 5; 8; 44; 48; 60.

Практичне заняття 13. Пошук історичної інформації в Інтернеті, створення та організація цифрових історичних інформаційних ресурсів

Теоретичні питання

1. Структура глобальної мережі та принципи розбудови інформаційного середовища.
2. Основні технології, методи та інструментарій для пошуку та аналізу цифрових історичних інформаційних ресурсів.
3. Універсальні та спеціалізовані пошукові системи. Інформаційно-пошукова системи Гугл.
4. Стратегія пошуку історичної інформації.
5. Оцінка цифрових історичних інформаційних ресурсів: підходи та методи оцінки.

Практичні завдання

1. Дослідити ефективність сучасних пошукових систем для історичних досліджень. Охарактеризуйте відмінності універсальних пошукових систем (наприклад, Google) від спеціалізованих (Google Scholar тощо). Скласти рекомендації з ефективного використання пошукових систем для пошуку історичних даних.
2. Складіть список ключових слів для пошуку інформації про події Першої світової війни. Проведіть пошук і створіть короткий список з 3-5 найбільш релевантних джерел, вказавши їхній тип і авторитетність
3. Зробіть огляд однієї національної або міжнародної платформи, яка є джерелом історичних даних (наприклад, портал Інституту історії України НАН України, Europeana).

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Технології створення цифрових історичних ресурсів: міжнародний досвід.
  2. Пошук фактів, пошук документів та пошук бібліографії.
- Література: 5; 6; 7; 8; 18; 19; 44; 48.

Практичне заняття 14. Пошук історичної інформації в Інтернеті, створення та організація цифрових історичних інформаційних ресурсів

Теоретичні питання

1. Основні методи та технології проектної роботи зі створення та організації історичних інформаційних ресурсів.

2. Технології та ресурси електронного тексту. Технології інтелектуального та автоматичного опрацювання тексту. Технології архівації інформаційних ресурсів. Структуровані джерела та програмне забезпечення до роботи з таблицями.

3. Інтернет-технології та ресурси. Технологія бази даних.

4. Технічні засоби для створення інформаційних ресурсів, основи веб-розробки.

5. Розробка та реалізація проектів зі створення історичних інформаційних ресурсів.

Практичні завдання

1. Типи даних: текстові, структуровані, геопросторові. Розкажіть про інтелектуальні технології опрацювання тексту.

2. Опишіть, як створюються та використовуються бази даних для зберігання історичної інформації. Розкажіть про важливість метаданих у створенні цифрових ресурсів.

3. Створіть короткий план проєкту з організації історичних інформаційних ресурсів. Розробіть приклад структури бази даних.

4. Опишіть функції сучасних CMS для створення історичних веб-ресурсів.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Технології створення цифрових історичних баз даних.

2. Переваги та ризики використання Інтернет-ресурсів у науковій роботі.

Література: 5; 6; 7; 8; 18; 19; 44; 48.

Практичне заняття 15. Дослідницькі ресурси історичної тематики в мережі Інтернет

Теоретичні питання

1. Міжнародні, національні, регіональні, локальні, персональні цифрові інформаційні ресурси.

2. Історико-орієнтовані інформаційні системи та бази даних, мультимедіа продукти як історичні інформаційні ресурси: типологія та класифікація.

3. Інформаційно-комунікаційні системи та соціальні мережі як історичні інформаційні ресурси.

4. Наукові та освітні, програмно-технологічні послуги, хмарні сховища, пошукові системи як історичні інформаційні ресурси.

Практичні завдання

1. Дослідити приклади міжнародних ресурсів історичної тематики (Europeana, Google Arts & Culture). Знайти національні ресурси, які популяризують історію України (архіви, бібліотеки). Розглянути регіональні та локальні ресурси для вивчення історії конкретних областей України. Укласти перелік.

2. Проаналізувати: використання платформ (Facebook, Twitter, YouTube) для популяризації історичних знань, використання соціальних мереж для організації історичних подій або збору даних (краудсорсинг проєктів), форуми або тематичні групи, які допомагають досліджувати історичні теми, персональні блоги або архіви істориків в Інтернеті, можливості використання хмарних сховищ для зберігання історичних документів.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Основні напрямки історичної інформатики.
  2. Міжнародні цифрові ресурси в історичних дослідженнях.
- Література: 5; 8;17; 39; 40; 41; 55; 56.

Практичне заняття 16. Дослідницькі ресурси історичної тематики в мережі Інтернет

Теоретичні питання

1. Використання комплексних Інтернет-сервісів в історичних дослідженнях.
2. Геоінформаційні системи: перспективи розвитку.
3. Цифрова археологія.
4. Інформаційний потенціал WEB-ресурсів у нумізматичних дослідженнях
5. Перспективи створення та використання історичних інформаційних ресурсів та розвитку інфосфери.

Практичні завдання

1. Визначити спеціалізовані сайти та бази даних для дослідження монет.
2. Охарактеризувати можливості використання штучного інтелекту та машинного навчання для аналізу історичних даних.
3. Підготувати огляд перспектив створення та використання історичних інформаційних ресурсів та розвитку інфосфери.

Теми наукових повідомлень та рефератів

1. Сервіси для створення хронологій та інтерактивних карт у наукових історичних дослідженнях.
  3. Перспективи застосування геоінформаційних систем у історичних дослідженнях.
  4. Методи цифрової археології: 3D-сканування, лазерне сканування та віртуальна реконструкція.
  5. Інструменти для створення генеалогічних дерев: особливості та обмеження.
  6. Використання локальних і регіональних ресурсів у дослідженнях історії України.
- Література: 5; 8;17; 39; 40; 41; 55; 56.

Тестові завдання для перевірки знань

- 1) Програми, призначені для створення резервних копій документів з одночасним їх ущільненням:
  - a) антивірусні;
  - b) архіватори;
  - c) діагностики;
  - d) форматування;
  - e) копіювання.
- 2) У чому полягають недоліки використання хмарних сервісів резервного копіювання інформації?
  - a) Постійна потреба у Інтернет з'єднанні
  - b) Потребує великої кількості ресурсів
  - c) Не зручно
  - d) Постійна потреба у Інтернет з'єднанні, інформацію на сервері можуть викрасти
  - e) Правильної відповіді немає
- 3) Чому антивірус варто встановлювати одразу після встановлення операційної системи?
  - a) Система вже може бути уражена загрозами, які встигнуть приховатись від антивірусу, шкідливі програми можуть не дати встановити антивірус
  - b) Антивіруси детектують лише нові загрози
  - c) Шкідливі програми можуть не дати встановити антивірус
  - d) Дана порада є більш декларативною
  - e) Правильної відповіді немає
- 4) Програма для обробки інформації, що представлена у вигляді таблиць:
  - a) MS Excel;
  - b) MS Word;
  - c) MS Access;
  - d) PowerPoint;
  - e) DrWeb.
- 5) Програма, що шукає та виправляє помилки в файловій системі або окремих файлах, а також усуває помилки, що пов'язані з втраченими кластерами:
  - a) відновлення системи;
  - b) відомості про систему;
  - c) таблиця символів;
  - d) перевірка диска Scan Disc;
  - e) поновлення системи.
- 6) Програми, що забезпечують взаємозв'язок з новим обладнанням:
  - a) програми-драйвери;
  - b) утиліти;
  - c) системні програми;
  - d) інструментальні програми;
  - e) пакети прикладних програм.
- 7) В чому полягає специфіка кібератак в умовах інформаційних війн?
  - a) Зменшується кількість кібератак

- b) Кібератаки стають переважно точковими
  - c) Збільшується кількість кібератак, змінюється мотивація кібератак
  - d) Змінюється мотивація кібератак
  - e) Правильної відповіді немає
- 8) Чи використовуються боти в мирний час?
- a) Ні, боти є специфікою інформаційних війн
  - b) Так, використання ботів є широкою практикою і в мирний час
  - c) Використовуються, але дуже рідко
  - d) В мирний час використовуються в основному бот-машини
  - e) Правильної відповіді немає
- 9) Дайте правильне визначення поняттю «інформаційна безпека»:
- a) явища та процеси природного і штучного походження, що породжують інформаційні загрози;
  - b) стан захищеності інформаційного середовища суспільства, який забезпечує його формування, використання і розвиток в інтересах громадян, організацій, держави;
  - c) механізм проведення виваженої та збалансованої політики держави в інформаційній сфері;
  - d) сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства і держави в інформаційній сфері;
  - e) одна із властивостей інформації, яка полягає в тому, що інформація не може бути отримана неавторизованим користувачем.
- 10) Способи розмежування доступу до захищеної інформації та порядок віднесення до такої інформації визначено в Законі України:
- a) Про державну таємницю;
  - b) Про основи національної безпеки України;
  - c) Про захист інформації в автоматизованих системах;
  - d) Про інформацію;
  - e) Про захист персональних даних.
- 11) Систему органів державного управління національною безпекою в інформаційній сфері визначено в Законі України:
- a) Про державну таємницю;
  - b) Про основи національної безпеки України;
  - c) Про захист інформації в автоматизованих системах;
  - d) Про інформацію;
  - e) Про захист персональних даних.
- 12) До складових інформаційної безпеки належать:
- a) публічність, цілісність, доступність;
  - b) конфіденційність, цілісність, закритість;
  - c) конфіденційність, цілісність, доступність;
  - d) конфіденційність, розрізненість, доступність;
  - e) вірної відповіді немає.
- 13) Програма, що використовується для відміни змін конфігурації системи і відновлення її параметрів та продуктивності:
- a) відновлення системи;

- b) очистка диска;
- c) дефрагментація;
- d) перевірка диска;
- e) архівація.

14) Для якої операційної системи, наразі, розроблено найбільша кількість шкідливого ПЗ?

- a) Android
- b) Linux
- c) iOS
- d) Windows
- e) Правильної відповіді немає

15) Дайте правильне визначення поняттю «інформаційна безпека»:

- a) явища та процеси природного і штучного походження, що породжують інформаційні загрози;
- b) стан захищеності інформаційного середовища суспільства, який забезпечує його формування, використання і розвиток в інтересах громадян, організацій, держави;
- c) механізм проведення виваженої та збалансованої політики держави в інформаційній сфері;
- d) сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства і держави в інформаційній сфері;
- e) одна із властивостей інформації, яка полягає в тому, що інформація не може бути отримана неавторизованим користувачем.

16) До складових інформаційної безпеки належать:

- a) публічність, цілісність, доступність;
- b) конфіденційність, цілісність, закритість;
- c) конфіденційність, цілісність, доступність;
- d) конфіденційність, розрізненість, доступність;
- e) вірної відповіді немає.

17) Об'єктами інформаційної безпеки можуть бути:

- a) права та свободи суспільства в питаннях пошуку, володіння та розповсюдження інформації;
- b) інформаційні мережі та криптографія;
- c) свідомість та психіка людини; природне середовище;
- d) свідомість та психіка людини; інформаційні системи різного масштабу та різного призначення;
- e) викрадення, знищення, втрата, приховування, спотворення, розголошення, фальсифікація, компрометація корисної (істинної) інформації, а також фабрикування, розповсюдження і впровадження дезінформації;

18) Інформаційна безпека організації – цілеспрямована діяльність її:

- a) керівництва з використанням дозволених сил і засобів по досягненню стану захищеності інформаційного середовища;
- b) органів та посадових осіб з використанням дозволених сил і засобів по досягненню стану захищеності інформаційного середовища організації та/або створення і підтримання на належному рівні життєдіяльності інформаційної

системи суб'єкта господарської діяльності;

с) спецслужб з використанням всіх сил і засобів по досягненню стану захищеності інформаційного середовища організації, що забезпечує її нормальне функціонування і динамічний розвиток;

д) немає правильної відповіді;

е) всі наведені відповіді правильні.

19) "Інтернет" - це:

а) комплекс взаємозалежних системних програм, призначення якого - організувати взаємодію користувача з ПК;

б) найпоширеніша мережа телефонних послуг;

с) загальносвітова сукупність мереж із загальним адресним протоколом;

д) програма або організована сукупність даних, що має свою назву і зберігається на пристроях зовнішньої пам'яті як єдине ціле;

е) велика кількість даних.

20) Вид захисту, що реалізується шляхом перетворення інформації з використанням спеціальних даних (ключових даних) з метою приховування змісту інформації – це:

а) один із методів апаратно-технічного захисту, що використовується в комп'ютерно-інформаційних системах;

б) криптографічний захист секретної інформації;

с) програмна міра захисту, яка традиційно використовується для захисту програмного коду від перегляду та модифікації звичайними користувачами;

д) один із заходів, спеціально призначених для створення фізичних перешкод на можливих шляхах проникнення і доступу потенційних порушників до компонентів системи і захищеної інформації;

е) усі наведені відповіді правильні

21) Порядок використання ресурсів, при якому суб'єкти одержують доступ до об'єктів у суворій відповідності з установленими правилами – це:

а) універсальний механізм захисту інформації;

б) аутентифікація;

с) розмежування доступу до інформаційних ресурсів;

д) один із принципів застосування системи захисту;

е) вірної відповіді немає

22) До переліку загроз інформаційної безпеки організації входять:

а) порушення термінів проходження документів;

б) порушення порядку проходження документів;

с) порушення конфіденційності інформації, яка віднесена до комерційної таємниці;

д) всі вищенаведені відповіді вірні;

е) вірної відповіді немає

23) Конфіденційність інформації – це властивість, яка полягає в тому, що:

а) вона не може бути доступною для ознайомлення користувачам, що не мають на це відповідних повноважень;

б) вона не може бути доступною для ознайомлення процесам, що не мають на це відповідних повноважень;

- с) вона не може бути доступною для ознайомлення користувачам або процесам, що не мають на це відповідних повноважень;
- д) вона не може бути доступною для ознайомлення користувачам і/або процесам, що не мають на це відповідних повноважень;

е) вірної відповіді немає

24) У якості інформаційних продуктів можуть виступати:

- а) дайджести;
- б) інформаційні огляди;
- с) реферативні журнали;
- д) бібліографічні покажчики;
- е) усі відповіді правильні.

25) Яка із характеристик інформаційних продуктів полягає у тому, що вони з часом втрачають притаманну їм споживчу вартість?

- а) Незнищуваність;
- б) корисність;
- с) старіння;
- д) адресність;
- е) наукоємність.

26) Яка із характеристик інформаційних продуктів полягає у тому, що їх створення потребує значних витрат інтелектуальної праці на пошук, опрацювання та аналіз інформації?

- а) Незнищуваність;
- б) корисність;
- с) старіння;
- д) адресність;
- е) наукоємність.

27) За масштабістю функціонування виділяють такі види документних ресурсів:

- а) глобальний, національний, регіональний, локальний, персональний,
- б) бібліотечний, архівний, музейний, документний ресурс персональних систем, документний ресурс інформаційних центрів,
- с) бібліотечний, архівний, музейний, документний ресурс персональних систем, електронний документний ресурс,
- д) глобальний, національний, регіональний, локальний, персональний, ресурс інформаційних центрів,
- е) глобальний, національний, загальнолюдський, персональний.

28) Система документів, які належать певній особі чи засвідчують її:

- а) глобальний документний ресурс,
- б) документний ресурс інформаційних центрів,
- с) національний документний ресурс,
- д) персональний документний ресурс,
- е) електронний документний ресурс.

29) Вид інформаційних ресурсів, який представляє сукупність окремих документів в інформаційних системах:

- а) Інтранет-ресурс;
- б) документографічний ресурс;

- c) метадокументографічний ресурс;
- d) потенційний ресурс;
- e) документний ресурс.

30) Яка властивість інформації виявляється в тому, що інформація здобувається суспільством, обробляється суспільством, використовується у суспільстві і змінює його:

- a) кумулятивність,
- b) мовна природа інформації,
- c) розсіювання інформації,
- d) суспільна природа інформації,
- e) цінність інформації.

31) Якщо інші ресурси у більшості своїй тільки зменшуються, то інформаційний може тільки збільшуватися і в цьому виявляється така його ознака цінності, як:

- a) своєчасність у використанні,
- b) достовірність,
- c) невичерпальність,
- d) затребуваність,
- e) необхідність.

32) Різновид (етап) сформованого суспільства, у якому головним фактором суспільного розвитку вважається виробництво та використання інформаційних ресурсів:

- a) індустріальне суспільство,
- b) постіндустріальне суспільство,
- c) суспільство знань,
- d) інформаційне суспільство,
- e) постмодерне суспільство.

33) Документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються в суспільстві, державі та навколишньому середовищі:

- a) дані,
- b) знання,
- c) документ,
- d) чутки,
- e) інформація.

34) Вид інформаційних ресурсів, який представляє сукупність окремих документів в інформаційних системах – ...

- a) Інтранет-ресурс;
- b) документографічний ресурс;
- c) метадокументографічний ресурс;
- d) потенційний ресурс;
- e) документний ресурс.

35) Яка властивість інформації виявляється в тому, що вона має своє „ядро, основу і периферію”?

- a) кумулятивність;
- b) повторюваність;
- c) розсіювання інформації;

- d) старіння інформації;
  - e) цінність інформації.
- 36) Якщо інші ресурси у більшості своїй тільки зменшуються, то інформаційний може тільки збільшуватися і в цьому виявляється така його ознака цінності, як:
- a) своєчасність у використанні;
  - b) достовірність;
  - c) невичерпальність;
  - d) затребуваність;
  - e) інший варіант.
- 37) За рівнем готовності до використання виділяють...
- a) актуальний і потенційний інформаційний ресурс;
  - b) стратегічний, тактичний, оперативний;
  - c) загальнонаціональний, галузевий, видовий, родовий, найнижчих структурних підрозділів;
  - d) актуальний і неактуальний;
  - e) інший варіант.
- 38) Інформаційний ресурс, який представлений в електронній формі.
- a) потенційний інформаційний ресурс;
  - b) стратегічний;
  - c) актуальний;
  - d) неактуальний;
  - e) електронний.
- 39) Дайте визначення книги як документа:
- a) книга – це документ, створений суспільними зусиллями автора та видавництва чи іншої організації, яка забезпечує його тиражування та надходження у систему книготорговельного обігу (книжкову торгівлю та бібліотеки);
  - b) книга – це матеріальний об'єкт, на якому закріплена інформація, яка призначена для передачі широкому колу осіб;
  - c) книга – це документ, рукописний, аудіальний, аудіовізуальний чи машиночитний, призначений для запису та передачі інформації;
  - d) книга – це друкований документ на якому зберігається відповідна інформація;
  - e) книга – це ресурси, що пересилаються.
- 40) Назвіть початкові форми існування бібліографічної інформації:
- a) бібліотечні каталоги;
  - b) бібліотечні картотеки;
  - c) фонди виконавчих довідок;
  - d) бібліографічний посібник;
  - e) документи.
- 41) У якому вигляді на початковій стадії розвитку бібліографічних знань подавалась бібліографічна інформація?
- a) списків;
  - b) оглядів;
  - c) текстів

- d) переліку видань;
- e) анотування.

42) Назвіть основні види документально-бібліографічних потреб:

- a) бібліографічні, документальні, інформаційні носії, у вигляді мікроформ і матеріалів друкованого походження машиночитних записів, фільмів, звукозаписів, голографій тощо;
- b) бібліографічні, документальні, довідкові;
- c) бібліотечні, документальні, інформаційні;
- d) бібліотечні, рекомендаційні, науково – допоміжні;
- e) бібліотечні, інформаційні, торговельні.

43) Назвіть основну базу організації і проведення бібліографічної роботи в бібліотеках:

- a) бібліотечні фонди і довідково-бібліографічний апарат бібліотек;
- b) бібліографічні посібники;
- c) бібліографічні покажчики;
- d) фонд виконаних довідок;
- e) процес систематизації документів.

44) Дайте визначення довідково-бібліографічного апарату бібліотеки:

- a) довідково-бібліографічний апарат бібліотеки — це комплекс взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих частин, що призначені для багатоаспектного відображення і розкриття фонду бібліотеки, забезпечення читачів необхідною інформацією і сприяння професійній бібліотечно-бібліографічній діяльності;
- b) довідково-бібліографічний апарат бібліотеки - це упорядкована множина бібліографічних записів певного виду;
- c) довідково-бібліографічний апарат бібліотеки — це впорядкована множина бібліографічних записів про документи, що є у фонді однієї бібліотеки чи її частині;
- d) довідково-бібліографічний апарат бібліотеки - це інформаційна інфраструктура, що дає найбільш загальні уявлення про фонди;
- e) довідково – бібліографічний апарат бібліотеки – це інформаційна структура про бібліографічний апарат бібліотеки.

45) Назвіть найважливіші складові інформаційної культури:

- a) історична та правова, естетична та книжкова, бібліографічна, інформаційна, культура спілкування;
- b) історична, географічна, біологічна, суспільна;
- c) етична, естетична, релігійна, суспільна, бібліографічна;
- d) філософська, політична, суспільна, релігійна, книжкові;
- e) технічна, історична, релігійна.

46) Дайте визначення інформаційної технології в бібліотечній справі:

- a) інформаційні технології в бібліотечній справі – це сукупність, методів, виробничих процесів та програмно-технічних засобів, об'єднані в технологічний комплекс, що забезпечує збирання, накопичення, обробку, передачу, копіювання та поширення інформації;

- b) інформаційні технології в бібліотечні справі – це сукупність виробничих процесів, що забезпечують якість обробки інформації, що, міститься у документному масиві;
- c) інформаційні технології в бібліотечні справі – це сукупність організацій, що забезпечують поширення науково-технічної інформації у суспільному середовищі;
- d) інформаційні технології в бібліотечні справі – це сукупність матеріально-технічних засобів, які забезпечують збір, накопичення, обробку та передачу інформації;
- e) інформаційні технології в бібліотечній справі – це комплекс операцій та дій, які зливаються в єдиний технологічний процес.
- 47) Назвіть основні компоненти інформаційного середовища, що використовуються читачами для оперативного доступу до джерел інформації:
- a) інформаційні виставки, інформаційні стенди, таблиці, методичні плакати, системи пошукових комп'ютерних програм
- b) дні інформації, дні спеціаліста, виставки нових надходжень, бесіди;
- c) індивідуальні бесіди, групові бесіди, виставки нових надходжень, таблиці;
- d) книжкові закладки, тематичні картотеки, спеціальні розділи тематичного та алфавітного каталогів;
- e) конференції, бесіди, комп'ютерні програми.
- 48) Інформаційні ресурси, які керуються комп'ютером:
- a) відеоінформація
- b) аудіоінформація
- c) електронні ресурси
- d) документні потоки
- e) нові форми публікації, що не мають друкованих аналогів
- 49) Яку назву має загальнодержавна база даних, формування якої здійснюється шляхом реферативної обробки українських наукових видань?
- a) «Джерело»;
- b) «Наука»;
- c) «Наукове джерело»;
- d) «Україніка»;
- e) «Україніка наукова».
- 50) Який реферативний журнал виходить на основі БД «Україніка наукова»?
- a) «Джерело»;
- b) «Наука»;
- c) «Наукове джерело»;
- d) «Україніка»;
- e) «Україніка наукова».
- 51) Інформація, що висвітлює найважливіші вітчизняні і зарубіжні досягнення у формі розширених статей, описів винаходів, скорочених перекладів – це :
- a) бібліографічний опис;
- b) анотація;
- c) реферат-фрагмент;
- d) факт-лист;

е) експрес-інформація.

52) Назвіть україномовний відповідник терміна дайджест :

- а) повідомлення для ЗМІ;
- б) фрагмент;
- с) реферат;
- д) оглядовий збірник;
- е) документ.

53) Відповідно до ЗУ «Про інформацію», сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави – це:

- а) інформація;
- б) інформаційна діяльність;
- с) інформаційний продукт;
- д) інформаційний товар;
- е) документна робота.

54) Відповідно до ЗУ «Про інформацію», матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення інформаційних потреб громадян, державних органів, підприємств, установ та організацій – це:

- а) інформація;
- б) інформаційна діяльність;
- с) інформаційна продукція;
- д) документ;
- е) документна робота.

55) Бібліографічний документ – це:

- а) інформаційний документ, що складається з упорядкованої сукупності бібліографічних записів;
- б) інформаційний документ сукупності бібліографічних записів, включно з рефератами;
- с) інформаційний документ сукупності бібліографічних записів, включно з анотаціями;
- д) бібліографічний опис;
- е) документ, основу якого становить огляд.

56) Реферативний документ – це:

- а) інформаційний документ, що складається з упорядкованої сукупності бібліографічних записів;
- б) інформаційний документ сукупності бібліографічних записів, включно з рефератами;
- с) інформаційний документ сукупності бібліографічних записів, включно з анотаціями;
- д) бібліографічний опис;
- е) документ, основу якого становить огляд.

57) Оглядовий документ – це:

- а) інформаційний документ, що складається з упорядкованої сукупності бібліографічних записів;
- б) інформаційний документ сукупності бібліографічних записів, включно з рефератами;

- c) інформаційний документ сукупності бібліографічних записів, включно з анотаціями;
- d) бібліографічний опис;
- e) документ, основу якого становить огляд.

58) Періодичний документ журнальної або листової форми, що містить реферати опублікованих документів або їхніх частин – це:

- a) реферативний журнал;
- b) реферативний збірник;
- c) експрес-інформація;
- d) інформаційний листок;
- e) ОАД.

59) Оперативний документ, який висвітлює найважливіші вітчизняні і зарубіжні досягнення у формі розширених статей, описів винаходів, скорочених перекладів і т.ін. – це:

- a) реферативний журнал;
- b) реферативний збірник;
- c) експрес-інформація;
- d) інформаційний листок;
- e) ОАД.

60) Реферативний документ відомостей про передовий досвід або науково-технічні досягнення – це:

- a) реферативний журнал;
- b) реферативний збірник;
- c) експрес-інформація;
- d) інформаційний листок;
- e) ОАД.

61) Систематизована узагальнена інформація про стан об'єкта (предмета, питання) – це:

- a) оглядова інформація;
- b) інформаційний реферативний огляд;
- c) огляд обґрунтування;
- d) щорічний огляд;
- e) щорічна доповідь.

62) Для доведення необхідності і доцільності проведення конкретного дослідження або розробки, вибору оптимальних шляхів (напрямів, методики, принципового рішення), організації і планування роботи призначається:

- a) оглядова інформація;
- b) інформаційний реферативний огляд;
- c) огляд обґрунтування;
- d) щорічний огляд;
- e) щорічна доповідь.

63) Відомості, отримані з першоджерел, про першочергові невирішені проблеми і завдання, найважливіші вітчизняні і світові досягнення і можливості їх використання містить:

- a) оглядова інформація;

- b) інформаційний реферативний огляд;
  - c) огляд обґрунтування;
  - d) щорічний огляд;
  - e) щорічна доповідь.
- 64) Огляд, який містить зв'язну і послідовну бібліографічну характеристику сукупності документних джерел з певного питання (проблеми, теми), що вийшли за певний період часу, а також бібліографічні описи цих документів – це:
- a) оглядова доповідь;
  - b) бібліографічний огляд;
  - c) огляд стану питання;
  - d) критичний аналітичний огляд;
  - e) прогнозний огляд.
- 65) Формалізований, тобто складений за певним планом вторинний документ, який містить розгорнуту характеристику об'єкта – це:
- a) інформаційний звіт про діяльність;
  - b) тематичні підбірки;
  - c) дайджест;
  - d) досьє;
  - e) прес-реліз.
- 66) Документ, що становить добірку витягів із конкретного тексту, відібраних і згрупованих таким чином, щоб дати про нього загальне уявлення, чи добірку найцікавіших матеріалів – це:
- a) інформаційний звіт про діяльність;
  - b) тематичні підбірки;
  - c) дайджест;
  - d) досьє;
  - e) прес-реліз.
- 67) Синтезована сукупність первинних документів, частин тексту, рефератів, анотацій, рисунків тощо, підібраних з певного питання (проблеми) – це:
- a) інформаційний звіт про діяльність;
  - b) тематичні підбірки;
  - c) дайджест;
  - d) досьє;
  - e) прес-реліз.
- 68) У тексті якого документа аналізують відомі методи і способи вирішення, розрахунки і результати експериментів?
- a) Інформаційного звіту про діяльність;
  - b) тематичної підбірки;
  - c) дайджесту;
  - d) досьє;
  - e) прес-релізу.
- 69) Документ, що є результатом аналітико-синтетичної обробки сукупності документів з певної проблеми (теми, питання), містить зведену згорнуту та узагальнену характеристики взаємопов'язаних об'єктів, фактів, явищ, подій:
- a) ОАД;

- b) реферативний документ;
- c) бібліографічний документ;
- d) експрес-інформація;
- e) інформаційний листок.

70) До етапу виводу документа із системи при автоматизації роботи з ним належать операції:

- a) сканування, розпізнавання тощо,
- b) архівування, відтворення тощо,
- c) цифрове поширення, друк, дублювання,
- d) сканування, відтворення,
- e) правильної відповіді немає.

71) Унаслідок браку або технічної несумісності устаткування, програмного забезпечення тощо, необхідних для оптимізації інформаційних процесів виникають:

- a) історичні,
- b) державно-політичні,
- c) режимні,
- d) просторові,
- e) технічні бар'єри.

72) Форми деформації повідомлень, які утворюються в процесі передачі інформацію – це:

- a) канали,
- b) фільтри,
- c) шуми,
- d) бар'єри,
- e) контекст.

73) Певна система відбору інформації:

- a) канал,
- b) контекст,
- c) код,
- d) фільтр,
- e) шум.

74) Актуальність, повнота, однозначність, достовірність, зрозумілість - це:

- a) функції інформації;
- b) властивості інформації;
- c) види інформації;
- d) дії інформації;
- e) направленість інформації.

75) Упорядкована послідовність команд:

- a) папка;
- b) файл;
- c) програма;
- d) немає правильної відповіді;
- e) система.

76) По способах здійснення всі міри забезпечення безпеки комп'ютерних систем підрозділяють на:

- a) судові; морально-етичні; адміністративні(організаційні); апаратно-програмні (технічні);
- b) морально-етичні; апаратно-програмні (технічні);
- c) фізичні; юридичні; моральні; адміністративні (організаційні);
- d) правові (законодавчі); морально-етичні; адміністративні (організаційні); фізичні; апаратно-програмні(технічні);
- e) правові; адміністративні; програмні; конфіденційні

77) Властивість, яка полягає в тому, що вона не може бути доступною для модифікації користувачам і/або процесам, які не мають на це відповідних повноважень – це:

- a) цілісність;
- b) доступність;
- c) конфіденційність;
- d) спостереженість;
- e) вірної відповіді немає

78) Комплексний підхід щодо забезпечення інформаційної безпеки поєднує заходи на таких рівнях:

- a) законодавчому, процедурному, програмно-технічному;
- b) законодавчому, адміністративному, процедурному, програмно-технічному;
- c) законодавчому, адміністративному, процедурному;
- d) адміністративному, процедурному, програмно-технічному;
- e) вірної відповіді немає

79) Програма, що шукає та виправляє помилки в файловій системі або окремих файлах, а також усуває помилки, що пов'язані з втраченими кластерами:

- a) відновлення системи;
- b) відомості про систему;
- c) таблиця символів;
- d) перевірка диска Scan Disc;
- e) поновлення системи.

80) Програми, що забезпечують взаємозв'язок з новим обладнанням:

- a) програми-драйвери;
- b) утиліти;
- c) системні програми;
- d) інструментальні програми;
- e) пакети прикладних програм.

81) В чому полягає специфіка кібератак в умовах інформаційних війн?

- a) Зменшується кількість кібератак
- b) Кібератаки стають переважно точковими
- c) Збільшується кількість кібератак, змінюється мотивація кібератак
- d) Змінюється мотивація кібератак
- e) Правильної відповіді немає

82) Чи використовуються боти в мирний час?

- a) Ні, боти є специфікою інформаційних війн
- b) Так, використання ботів є широкою практикою і в мирний час
- c) Використовуються, але дуже рідко
- d) В мирний час використовуються в основному бот-машини
- e) Правильної відповіді немає

83) Дайте правильне визначення поняттю «інформаційна безпека»:

- a) явища та процеси природного і штучного походження, що породжують інформаційні загрози;
- b) стан захищеності інформаційного середовища суспільства, який забезпечує його формування, використання і розвиток в інтересах громадян, організацій, держави;
- c) механізм проведення виваженої та збалансованої політики держави в інформаційній сфері;
- d) сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства і держави в інформаційній сфері;
- e) одна із властивостей інформації, яка полягає в тому, що інформація не може бути отримана неавторизованим користувачем.

84) Способи розмежування доступу до захищеної інформації та порядок віднесення до такої інформації визначено в Законі України:

- a) Про державну таємницю;
- b) Про основи національної безпеки України;
- c) Про захист інформації в автоматизованих системах;
- d) Про інформацію;
- e) Про захист персональних даних.

85) Програми, призначені для створення резервних копій документів з одночасним їх ущільненням:

- a) антивірусні;
- b) архіватори;
- c) діагностики;
- d) форматування;
- e) копіювання.

86) У чому полягають недоліки використання хмарних сервісів резервного копіювання інформації?

- a) Постійна потреба у Інтернет з'єднанні
- b) Потребує великої кількості ресурсів
- c) Не зручно
- d) Постійна потреба у Інтернет з'єднанні, інформацію на сервері можуть викрасти
- e) Правильної відповіді немає

87) Чому антивірус варто встановлювати одразу після встановлення операційної системи?

- a) Система вже може бути уражена загрозами, які встигнуть приховатись від антивірусу, шкідливі програми можуть не дати встановити антивірус
- b) Антивіруси детектують лише нові загрози
- c) Шкідливі програми можуть не дати встановити антивірус

- d) Дана порада є більш декларативною
  - e) Правильної відповіді немає
- 88) Програма для обробки інформації, що представлена у вигляді таблиць:
- a) MS Excel;
  - b) MS Word;
  - c) MS Access;
  - d) PowerPoint;
  - e) DrWeb.
- 89) Програма, що шукає та виправляє помилки в файловій системі або окремих файлах, а також усуває помилки, що пов'язані з втраченими кластерами:
- a) відновлення системи;
  - b) відомості про систему;
  - c) таблиця символів;
  - d) перевірка диска Scan Disc;
  - e) поновлення системи.
- 90) Програми, що забезпечують взаємозв'язок з новим обладнанням:
- a) програми-драйвери;
  - b) утиліти;
  - c) системні програми;
  - d) інструментальні програми;
  - e) пакети прикладних програм.
- 91) В чому полягає специфіка кібератак в умовах інформаційних війн?
- a) Зменшується кількість кібератак
  - b) Кібератаки стають переважно точковими
  - c) Збільшується кількість кібератак, змінюється мотивація кібератак
  - d) Змінюється мотивація кібератак
  - e) Правильної відповіді немає
- 92) Систему органів державного управління національною безпекою в інформаційній сфері визначено в Законі України:
- a) Про державну таємницю;
  - b) Про основи національної безпеки України;
  - c) Про захист інформації в автоматизованих системах;
  - d) Про інформацію;
  - e) Про захист персональних даних.
- 93) До складових інформаційної безпеки належать:
- a) публічність, цілісність, доступність;
  - b) конфіденційність, цілісність, закритість;
  - c) конфіденційність, цілісність, доступність;
  - d) конфіденційність, розрізненість, доступність;
  - e) вірної відповіді немає.
- 94) Програма, що використовується для відміни змін конфігурації системи і відновлення її параметрів та продуктивності:
- a) відновлення системи;
  - b) очистка диска;
  - c) дефрагментація;

- d) перевірка диска;
- e) архівація.

95) Для якої операційної системи, наразі, розроблено найбільша кількість шкідливого ПЗ?

- a) Android
- b) Linux
- c) iOS
- d) Windows
- e) Правильної відповіді немає

96) До складових інформаційної безпеки належать:

- a) публічність, цілісність, доступність;
- b) конфіденційність, цілісність, закритість;
- c) конфіденційність, цілісність, доступність;
- d) конфіденційність, розрізненість, доступність;
- e) вірної відповіді немає.

97) Об'єктами інформаційної безпеки можуть бути:

- a) права та свободи суспільства в питаннях пошуку, володіння та розповсюдження інформації;
- b) інформаційні мережі та криптографія;
- c) свідомість та психіка людини; природне середовище;
- d) свідомість та психіка людини; інформаційні системи різного масштабу та різного призначення;
- e) викрадення, знищення, втрата, приховування, спотворення, розголошення, фальсифікація, компрометація корисної (істинної) інформації, а також фабрикавання, розповсюдження і впровадження дезінформації;

98) Вид захисту, що реалізується шляхом перетворення інформації з використанням спеціальних даних (ключових даних) з метою приховування змісту інформації – це:

- a) один із методів апаратно-технічного захисту, що використовується в комп'ютерно-інформаційних системах;
- b) криптографічний захист секретної інформації;
- c) програмна міра захисту, яка традиційно використовується для захисту програмного коду від перегляду та модифікації звичайними користувачами;
- d) один із заходів, спеціально призначених для створення фізичних перешкод на можливих шляхах проникнення і доступу потенційних порушників до компонентів системи і захищеної інформації;
- e) усі наведені відповіді правильні

99) Інформаційний ресурс, який представлений в електронній формі.

- a) стратегічний;
- b) актуальний;
- c) неактуальний;
- d) електронний.
- e) потенційний інформаційний ресурс;

100) Назвіть початкові форми існування бібліографічної інформації:

- a) бібліотечні каталоги;

- b) бібліотечні картотеки;
- c) фонди виконавчих довідок;
- d) бібліографічний посібник;
- e) документи.

Перелік питань для підсумкового контролю знань

1. Мета, завдання та зміст навчального курсу «Інформаційні ресурси професійної сфери».
2. Сучасне уявлення про інформацію, інформаційні ресурси та їх склад.
3. Історичні інформаційні ресурси як компонент інфосфери.
4. Державна політика у галузі інформаційних ресурсів: український та зарубіжний досвід.
5. Історичні інформаційні ресурси як об'єкти інтелектуальної власності.
6. Професійні інформаційні ресурси у контексті інформаційної безпеки.
7. Захист культурної спадщини в умовах цифровізації.
8. Національні інформаційні ресурси як феномен величезного обсягу та цінності.
9. Актуальні підходи до опису та класифікації інформаційних ресурсів професійної сфери.
10. Оцінка історичних інформаційних ресурсів: підходи та методики.
11. Світовий та вітчизняний ринок інформаційних ресурсів та послуг.
12. Документальні історичні інформаційні ресурси.
13. Бібліографічні, довідково-енциклопедичні, фактографічні, картографічні ресурси.
14. Історичні та історіографічні джерела.
15. Матеріальні об'єкти та речові пам'ятки як історичні інформаційні ресурси.
16. Образотворчі, художні, відео, аудіо історичні інформаційні ресурси.
17. Питання співвідношення поліграфічних та електронних методів подання текстів
18. Предмет, завдання та етапи розвитку історичної бібліографії.
19. Бібліографія історичної літератури, її відповідність потребам історичної науки.
20. Інформаційний ресурс архівів, музеїв, бібліотек.
21. Особливості інформатизації інституцій національної пам'яті.
22. Інформаційні ресурси органів влади та управління, академічних інститутів, освітніх установ, установ культури та мистецтва, сфери бізнесу, підприємництва, громадської та політичної діяльності.
23. Основні технології, методи та інструментарій для пошуку та аналізу цифрових історичних інформаційних ресурсів.
24. Застосування штучного інтелекту у дослідженні історичних джерел: переваги та виклики.
25. Проблеми достовірності інформації у відкритих інтернет-ресурсах
Основні методи та технології проектної роботи зі створення та організації цифрових історичних інформаційних ресурсів
26. Міжнародні, національні, регіональні, локальні, персональні цифрові історичні інформаційні ресурси.

27. Міжнародні проекти з оцифрування історичних джерел.
28. Використання соціальних мереж як джерела сучасних історичних даних.
29. Використання комплексних інтернет-сервісів в історичних дослідженнях.
30. Використання археологічних інформаційних систем для вивчення історії.
31. Цифрова трансформація історичної науки.
32. Проблеми збереження інформаційних ресурсів у цифрову епоху.
33. Методи оцифрування історичних джерел, їх переваги та недоліки.
34. Геоінформаційні системи у вивченні історичних подій: сутність та приклади.
35. Вплив інформаційних технологій на реконструкцію історичних подій.
36. Особливості створення та використання електронних бібліотек для істориків.
37. Використання онлайн-архівів в історичних дослідженнях.
38. Огляд основних баз даних для істориків: структура, функціонал, приклади.
39. Віртуальні музеї, їхні можливості для популяризації історії.
40. Мультимедійні ресурси для вивчення історії.
41. Інструменти для створення генеалогічних дерев: особливості та обмеження.
42. Ризики фальсифікації історичних даних в Інтернеті.
43. Перспективи створення та використання історичних інформаційних ресурсів та розвитку інфосфери.

Форми контролю

Контроль знань і умінь «Інформаційні ресурси професійної сфери» здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу навчальної роботи (засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи, виконання практичних та індивідуальних завдань), для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (екзамен) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти під час вивчення дисципліни «Інформаційні ресурси професійної сфери»

Поточний та підсумковий контроль											
I модуль					II модуль					Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	ЗК1	T5	T6	T7	T8	ЗК2	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Примітка: T1, T2,...,T8 – тема програми; ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль.

Критерії та засоби оцінювання

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ (с. 28–35). <http://surl.li/dfetv>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінку «відмінно» (90-100 балів, A) отримує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою,

використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;

- засвоїв літературу, яка рекомендована програмою;

- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;

- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82-89 балів, В) – отримує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку «добре» (74-81 бал, С) отримує здобувач, який:

- в загальному обсязі роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – отримує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – отримує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок.

Рекомендовані джерела інформації:

Базові

1. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с.
2. Вишня В. Б. Основи інформаційної безпеки : навч. посіб. Дніпро : ДДУВС, 2020. 128 с.
3. Добровольська В. Інформаційно-документаційне забезпечення розвитку соціокомунікаційного простору культури в Україні: монографія. Київ : НАКККіМ, 2020. 352 с.
4. Довгань О., Тарасюк А., Ткачук Т. Кібербезпека «суспільства знань»: монографія. Київ-Одеса : Фенікс, 2021. 176 с
5. Жданович О. В. Дослідницькі ресурси історичної тематики в мережі Інтернет: створення та використання: автореф.дис... канд.іст.наук: 07.00.06 / Жданович Олександр Вікторович; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. К., 2010. 20 с.
6. Інформаційні системи та технології : навч.-метод. посіб. / уклад. Р. Чанишев. Одеса : НУ «ОЮА». 2022. 151 с
7. Інформаційні технології : навчальний посібник О. І. Зачек, В. В. Сенік, Т. В. Магеровська та ін.; за ред. О. І. Зачека. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 432 с.
8. Куліков В. О. Пошук історичної інформації в Інтернеті: посібник для студентів історичних факультетів. Харків: Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 91 с.
9. Нестеренко Г. Інформаційна безпека. Курс лекцій. Київ. НАУ. 2022. 102 с
10. Сергієнко, В. О. Підходи до забезпечення інформаційної безпеки в умовах воєнного стану. Харків: Видавництво ХНУРЕ, 2023. 260 с.
11. Скіннер К. Людина цифрова. Видавництво «Фабула», 2020. 272 с.
12. Сучасні інформаційні технології і системи [Електронний ресурс] : монографія / В. П. Бурдаєв, Н. Г. Аксак, М. В. Кушнар'єв та ін. ; за заг. ред . В. С. Пономаренка. Харків : Технічний коледж Луцького НТУ, 2021. 182 с.
13. Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності / Укл. Волосяк Ю.В. Миколаївський національний аграрний університет, 2020. 54 с

Допоміжні

14. Барабаш, В., Глебова, Л., Орлик, В. Фонд Єлисаветградського реального училища в Державному архіві Кіровоградської області: історія, склад та структура. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*: історичні науки. 2024. Вип. 44. С.112–124.

15. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Прогресивні напрями інформатизації бібліотек закладів вищої освіти (2015-2020 рр.) / В. А. Барабаш, Л. В. Глебова. *Соціум. Документ. Комунікація*. Серія: Історичні науки. Переяслав-Хмельницький, 2021. Вип. 11. С. 226–245. <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10779>
16. Богуш В., Бровко В., Настратин В. Основи кіберпростору, кіберзахисту та кібербезпеки. Видавництво: Ліра-К., 2021. 554 с.
17. Бойко-Гагарін А., Коцур В., & Тищенко Д. Електронні архіви нумізматичних аукціонів у наукових студіях. *Український нумізматичний щорічник*. 2024. Вип.8. С.358–386. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2024-8-358-386>
18. Буров Є. В. Комп'ютерні мережі: підручник. Львів : «Магнолія 2006», 2020. 262 с.
19. Гавриленко Т.В., Белєнко Д.Р. Сучасні інструменти цифрового маркетингу. Причорноморські економічні студії. 2023. Випуск 79. С. 80–86. URL: http://bses.in.ua/journals/2023/79_2023/13.pdf
20. Гончаров П. А. Менеджмент інформаційної безпеки: Основи та практичні аспекти. Львів: Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. 230 с.
21. Дзябенко О.В. Інноваційні педагогічні методи в цифрову епоху : навчальний посібник / О.В. Дзябенко, Н.В. Морзе, С.В. Василенко, Л.О. Варченко-Троценко, В.П. Вембер, М.А. Бойко, І.П. Воротникова, Є.М. Смірнова-Трибульська. Київ : ТОВ «Друкарня «Рута», 2021. 320 с.
22. Денисюк Ж. З., Яковлев О. В. Формування інформаційної культури суспільства в умовах цифровізації. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. 2021. № 2. С. 18–22.
23. Завражний К. Використання штучного інтелекту та вплив цифровізації на сталий розвиток корпоративного бізнесу. *Академічні візії*. 2023. №26. С. 1–3. URL: <https://academyvision.org/index.php/av/article/view/754/691>
24. Зубарев В. В. Організація системи захисту інформації: Теорія і практика. Київ: Видавництво НТУУ «КПІ», 2020. 300 с.
25. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес: виклики та перспективи: монографія / Саєнко Н.С., Голуб Т.П., Лавриш Ю.Е., Лук'яненко В.В., Литовченко І.М. Видавництво: Центр навчальної літератури, 2022. 220 с
26. Кавун С. В. Інформаційна безпека. Навчальний посібник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2020. 352 с
27. Кобернюк С. О., Струнгар А. В., Завгородня Л. В. Аналіз ролі та ефективності використання штучного інтелекту у вдосконаленні персоналізованої реклами та взаємодії з аудиторією. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск № 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-112>
28. Крючков С. В. Державне регулювання у сфері інформаційної безпеки України: Проблеми та рішення. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 220 с
29. Лебедев А. С. Управління системами інформаційної безпеки. Київ: Видавничий дім «КНТ», 2022. 270 с.

30. Малюга Н.М. Нові стандарти українського письма. Київ: Каравела, 2022. 151 с.
31. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 424 с.
32. Основи академічної культури : навч. посіб. / МОН України, Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича ; уклад. В. І. Докаш. 2-ге вид., доопрац. і переробл. Львів : Новий Світ-2000, 2023. 289с.
33. Петренко В. О. Інформаційна безпека України: Виклики та відповіді. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2022. 240 с.
34. Плотницька І. М. Основи наукового мовлення. Київ. Центр учбової літератури, 2022. 252 с.
35. Романенко О. В. Методологія та практика забезпечення інформаційної безпеки. Київ: Видавництво Національного університету «Київська політехніка», 2021. 250 с.
36. Росс А. Індустрії майбутнього. Видавництво «Наш Формат», 2022. 320 с.
37. Цифрові технології в освіті: сучасний досвід, проблеми та перспективи : монографія / Т. А. Васильєва та ін. ; за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, д-ра екон. наук, проф. Ю. М. Петрушенка. Суми : Сумський державний університет, 2022. 150 с.
38. Черненко А. В. Теоретичні та практичні аспекти менеджменту інформаційної безпеки. Київ: Видавництво «Міжнародні відносини», 2022. 300 с.
39. Kotsur V., Orlyk S., & Bondarenko O. «Оцифрування» і «цифровізація» в нумізматиці: теоретико-методологічні та джерелознавчі аспекти. *Український нумізматичний щорічник*. 2023. Вип.7. С.258–276. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2023-7-258-276>
40. Рузык М. Оцифрування монетних знахідок України. *Український нумізматичний щорічник*. 2023. Вип.7. С. 277–287. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2023-7-277-287>
41. Shvets O. Штемпельний аналіз: сучасний стан застосування та перспективи цифровізації методу. *Український нумізматичний щорічник*. 2023. Вип.7. С.288–306. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2023-7-288-306>

Інтернет-ресурси

42. Архів української періодики онлайн. Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського. URL: <https://libraria.ua>
43. База даних дисертацій та авторефератів. URL: <http://disser.com.ua/>

44. База даних Національної бібліотеки України імені Вернадського. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
45. Державний архів Кіровоградської області. URL: <https://archives.gov.ua/ua/державний-архів-кіровоградської-обл/>
46. Електронна бібліотека. URL: <https://diasporiana.org.ua>
47. Інститут інформаційної безпеки. Теоретичні основи інформаційної безпеки : веб-сайт. URL: <https://iis.org.ua/theory-information-security>
48. Інститут історії України. URL: <http://history.org.ua/uk>
49. Інформаційно-пошукова система «Законодавство України» особливості. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
50. Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського. URL: <http://ube.nplu.org/article/>
51. Книжкова палата України імені Івана Федорова: електронний портал державної наукової установи. URL: <http://www.ukrbook.net>
52. Міжнародні наукометричні бази даних: види та особливості. URL: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovvi-prostir/porady-naukovtsu/mizhnarodni-naukomertychni-bazy-danyh/>
53. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua>
54. Міністерство цифрової трансформації України. Захист інформаційних систем : веб-сайт. URL: <https://thedigital.gov.ua/>
55. Наукометрична база Scopus. URL: <https://www.scopus.com/>
56. Наукометрична база Web of Science. URL: <https://webofknowledge.com/>
57. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : електронні інформаційні ресурси НБУВ. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
58. Національний центр кібербезпеки України. Теоретичні аспекти інформаційної безпеки : веб-сайт. URL: <https://ncc.gov.ua/>
59. Бібліотека ЦНТУ. Основні фонди. URL: <http://library.kntu.kr.ua/fixedassets.html>
60. Офіційний веб-портал Державної архівної служби України. URL: <http://www.archives.gov.ua/>
61. Офіційний веб-портал Державна наукова установа Український інститут науково-технічної експертизи та інформації: URL: <http://www.uintai.kiev.ua/>
62. Princeton University. URL: <https://coinage.princeton.edu/about/team/>